

Centar za evaluaciju u obrazovanju i nauci

Elektronski radni dokumenti
ERD 01/02

Preliminarna analiza rezultata konkursa MNTR Vlade Srbije za osnovna istraživanja u oblasti društvenih nauka 2001/2002

- saopštenje i obrazloženje -

prof. dr
Pero Šipka
i sar.

Maj 2002

Radni dokumenti CEON-a su interno recenzirani, ali ne odražavaju nužno službene stavove institucije.

Sažetak: S osloncem na SocioFakt i EINUS analizirani su konačni rezultati Konkursa MNTR za osnovna istraživanja u oblasti društvenih nauka. Ocenjena je naučna zasnovanost i profesionalna utemeljenost postupka odlučivanja, prema opisu datom u Obrazloženju MNTR. Procenjeni su očekivani efekti donetih odluka na učesnike i razvoj društvenih nauka u Srbiji. Legalnost konkursne procedure i legitimnost donetih odluka nisu ocenjivane. Prvi deo teksta predstavlja javno Saopštenje CEON-a. U nastavku je dato obrazloženje argumenata iz Saopštenja. Tekst u celini čini predložak za CEON Forum o načinu finansiranja istraživačkog rada u Srbiji.

I SAOPŠTENJE

Istraživački tim Centra za evaluaciju u obrazovanju i nauci (CEON), nevladine organizacije čija je misija, uz ostalo, zalaganje za otvorenu i objektivnu evaluaciju naučnih subjekata, obavio je s osloncem na svoje baze SocioFakt i EINUS (Elektronski izveštaj o naučnom učinku u Srbiji) analizu rezultata konkursa MNTR Vlade Srbije za osnovna istraživanja u oblasti društvenih nauka i došao do sledećih saznanja:

- (1) Postupak utvrđivanja kompetentnosti učesnika na konkursu bio je manjkav i proizvoljan.
- (2) Kompetentnost učesnika na konkursu ocenjena je na osnovu nekorektne klasifikacije domaćih časopisa.
- (3) Deo rukovodilaca - dobitnika na konkursu evidentno je nekompetentan, što ulaganje u njihove projekte čini dubioznim i čime su oštećeni preostali dobitnici, pošto je raspodela obavljena iz iste, ograničene mase sredstava.
- (4) Konkursni uslovi i rezultati ostavili su bez podrške veliki broj kompetentnih i plodnih istraživača u državnim akademskim institucijama, uglavnom fakultetima.
- (5) Sredstva su većim delom dodeljena samostalnim institutima umesto fakultetima, što je, s obzirom na njihov dosadašnji učinak, sa stanovišta ulaganja neracionalno, a sa stanovišta razvoja nauke štetno.
- (6) Raspodela sredstava po univerzitetima odudara od njihovog pojedinačnog naučnog učinka, što je sa stanovišta ulaganja neracionalno, a s društvenog stanovišta opasno.

Može se zaključiti da je primenjeni postupak odlučivanja na konkursu protivan osnovnim saznanjima scijentometrije kao naučne discipline i praksi u razvijenim sredinama i demokratskim društvima. On je u direktnoj nesaglasnosti s preporukama OECD, Svetske banke i MMF-a, koje evaluaciji zasnovanoj na kvalitetu u domenu naučnog sektora pridaju prvorazredni značaj. Postupak odudara i od politike Vlade Srbije, koja u nekim sektorima evaluaciji i selektivnom tretmanu subjekata čiju delatnost uređuje posvećuje dužnu pažnju.

Kako su nagrađeni projekti kratkoročni i kako, zbog tzv. izdavačkog jaza, MNTR nema načina da tokom realizacije i neposredno po njenom završetku utvrdi učinak pojedinaca i timova, odobrena sredstva moraju se smatrati ulaganjem koje je delom unapred osuđeno na nepovrat.

Pozivamo, stoga, MNTR da preispita svoje odluke i koriguje greške. S obzirom na to da je konkurs okončan a sredstva raspodeljena, predlažemo da se interventnim merama i iz dopunskih izvora obezbedi podrška istraživačima koji to na osnovu svog realnog minulog učinka zaslužuju. Time bi se bitno povećali izgledi za vraćanje ulaganja i ujedno otklonila šteta naneta ugledu mnogih autora neadekvatnom ocenom njihove kompetentnosti.

Istovremeno predlažemo MNTR da hitno, a svakako pre raspisivanja narednog konkursa, pokrene postupak za formiranje Fonda za nauku. Uobičajeno je u demokratskim zemljama da konkurse iz budžeta realizuju paravladine institucije. Analogne ustanove Vlada je već formirala u nekoliko resora. Ishod proteklog konkursa svedočanstvo je nemoći MNTR da u uslovima u kojima deluje (bez valjane legislative, informatičke podrške odlučivanju i profesionalnog kadra), dopunski obremenjenim pritiscima i manipulacijama učesnika, obavlja taj tehnološki zahtevan posao. To je rezultiralo nedopustivim kašnjenjem, neregularnošću procedure i pogrešnim odlukama. Neracionalno je da se ministar za nauku i njegovi pomoćnici bave stručnim poslovima van svoje (prirodne) nadležnosti, umesto sistemskim i normativnim uređenjem naučne delatnosti, što im je osnovna dužnost i istovremeno preka potreba naučne zajednice i društva u celini. Ponavljanjem postupka budžetiranja nauke na sadašnji način Vlada bi pokazala da odustaje od tranzicije u domenu naučnog sektora.

II OBRAZLOŽENJE

(1) Postupak utvrđivanja kompetentnosti učesnika na konkursu bio je manjkav i proizvoljan.

Manjkavost se ogleda u tome što je kompetentnost određena na osnovu produktivnosti, umesto na osnovu citiranosti. Citiranost se u te svrhe standardno koristi, ili kao glavni, ili, ako su ispunjeni odgovarajući uslovi, kao jedini pokazatelj kompetentnosti. MNTR je imalo sve uslove da u oblasti društvenih nauka koristi citiranost kandidata za utvrđivanje njihove kompetentnosti.

Time su ignorisana inostrana i domaća saznanja iz oblasti scijentometrije koja pokazuju da produktivnost ne predstavlja validnu meru učinka tamo gde časopisi nisu recenzirani prema određenim standardima, niti klasifikovani s obzirom na kvalitet, što u nas jeste slučaj. Manjkavošću procedure oštećeni su (visoko)citirani rukovodioci i istraživači, oni koji imaju nesporni naučni doprinos i od kojih se uspešna realizacija projekata nacionalnog nivoa i može očekivati.

Proizvoljnost primenjenog postupka je mnogostruka. Iz razloga koji se navode u "Obrazloženju podnosiocima" (www.nauka.ac.yu), a koji se ne mogu smatrati, ni dovoljnim, ni dobrima ("CV istraživača nisu recenzentima poslani u papirnom obliku", "greškom je objavljeno da su neki učesnici dobili 0 istraživačkih meseci", "za neke oblasti nisu korišćena izdanja ISI", itd. itsl.), praktično se odustalo od konkursne selekcije, a broj istraživačkih meseci, jedina odluka s posledicama za istraživače s odobrenih projekata, određen je na osnovu nejasne procedure, da bi na kraju bio proizvoljno smanjen, pa i to ne za sve istraživače iz oblasti društvenih nauka.

(2) Kompetentnost učesnika na konkursu ocenjena je na osnovu nekorektne klasifikacije domaćih časopisa.

Važeća klasifikacija časopisa iz oblasti društvenih nauka koja se koristi u radu MNTR nesaglasna je njihovom realnom značaju, kada se taj značaj odredi na profesionalan način, bibliometrijskim postupkom. U EINUS-u je ponuđena jedna takva, valjana kategorizacija (tabela 1), ali MNTR nije pokazalo interes da je koristi.

Tabela 1. Službena klasifikacija domaćih časopisa iz oblasti društvenih nauka (MNTR) u odnosu na klasifikaciju prema impaktu i bibliometrijskom kvalitetu (EINUS)

Časopis (EINUS oznaka)	Klasifikacija MNTR	EINUS klasifikacija	Časopis (EINUS oznaka)	Klasifikacija MNTR	EINUS klasifikacija
up0000	1.5	1	me3471	3	1
yl2565	3	2	7s8555	2	3
jp5451	3	1	np3330	3	2
xl1270	3	3	ai8872	3	1
dp8759	1.5	1	rs7382	3	3
kp4907	1.5	3	ep3807	3	2
qe3462	2	2	8l0500	2	2
ee443x	2	1	9l3501	3	1
ne137x	2	1	zl3713	3	1
te5253	1.5	3	pe8979	3	2
se323x	1.5	3	hp2538	1.5	3
1e8648	3	2	pp5705	2	3
ae3264	1.5	2	ui0000	1.5	1
ue4699	3	2	4s401x	1.5	1
sl5517	3	1	qs9877	1.5	1
as4648	3	1	ss0318	2	3
ci4745	3	1	gs6320	2	3
fs5738	3	2	vs982x	2	2
fe2145	1.5	3	di0534	1.5	3
fi3828	1.5	2	0l2138	3	1
ai1480	1.5	2	ts1685	1.5	1
gi3593	2	1	zi2274	3	3
is1166	2	3	ih6497	1.5	2
os0730	3	1	si8426	2	3
ie0373	1.5	2	yi0243	3	2
di7773	1.5	1	dl2252	3	1
1h3160	1.5	2	6i2694	3	3
sl6076	3	3	zp6431	1.5	3
wl6084	3	3	5i5732	3	3

3 = vodeći časopisi međunarodnog značaja, 2 = nacionalni časopisi međunarodnog značaja, 1,5 = časopisi nacionalnog značaja, 1 = ostali domaći časopisi

Slaganje između kategorizacije MNTR, s jedne, i impakta časopisa u zemlji i inostranstvu, kao i njihovog bibliometrijskog kvaliteta, s druge strane, praktično ne postoji. Korelacija klasifikacije MNTR s citiranošću domaćih časopisa u SSCI (Social Science Citation Index) je, štaviše, negativna i iznosi $r = -.15$. Naši najcitiraniji društveno-naučni časopisi u inostranstvu (Sociologija i Psihologija) nemaju prema toj klasifikaciji status vodećih časopisa, da bi većina onih kojima je taj status dodeljen bila u SSCI bez ijednog citata u desetogodišnjem razdoblju pokrivenom EINUS-om. Klasifikacija MNTR negativno (i u istoj meri - $r = -.15$) korelira i sa impaktom časopisa u zemlji. Ta klasifikacija izvršena je u MNTR svojevremeno (1997. godine) na proizvoljan način, da bi jednako proizvoljno bila menjana narednih godina. Neshvatljivo je da se ona i dalje koristi kao osnova za ocenu kompetentnosti pojedinaca. Uzgred, njenom daljom upotrebom za odluke o finansiranju časopisa nanosi se direktna šteta razvoju domaćeg naučnog izdavaštva, pa tako i razvoju društvenih nauka uopšte.

(3) Deo rukovodilaca - dobitnika na konkursu evidentno je nekompetentan, što ulaganja u njihove projekte čini dubioznim i čime su oštećeni preostali dobitnici, pošto je raspodela obavljena iz iste, ograničene mase sredstava.

Mnogi rukovodioci nesporno su kompetentni za tu ulogu, a neki imaju i vrhunski učinak. Međutim, naučni učinak rukovodilaca kao grupe nije visok, što je bilo za očekivati i što je na ranijim konkursima uglavnom bio slučaj. S obzirom na to da pripadaju različitim disciplinama i sredinama (fakultetima/institutima) u kojima je teorijska (očekivana) produktivnost i citiranost nejednaka, njihov učinak je najumesnije izraziti relativnim položajem u okviru ustanove iz koje potiču. Rezultati dobijeni na taj način, ilustrovani ovde s dva pokazatelja u tabeli 2, pokazuju da je deo rukovodilaca nedopustivo niskog naučnog statusa. Jedva jedna trećina rukovodilaca pada u kategoriju 20% najproduktivnijih. U svojim ustanovama, među kojima ima i onih krajnje skromnog naučnog učinka, 16 (od 57) rukovodilaca je ispodprosečne produktivnosti, a 14 ispodprosečne citiranosti. S obzirom da je reč o referentnim grupama u kojima ima i početnika, a na fakultetima i nastavnika bez istraživačkih ambicija, kompetentnost tih rukovodilaca mora se smatrati spornom već na toj osnovi.

No, kompetentnost nekih rukovodilaca sporna je nezavisno od njihovog relativnog položaja. Čak sedmero nema u desetogodišnjem periodu pokrivenom EINUS-om, dakle, ni u zemlji (SocioFakt), ni u inostranstvu (SSCI), nijedan citat, a njih osmoro nijedan heterocitat. Ti autori, naravno, imaju ili dele najniži rang u svojim ustanovama (mada se to jasno ne vidi iz pregleda u tabeli 2, pošto su tu rezultati izraženi na skali percentila i pošto je u tim ustanovama relativno velik broj autora bez radova ili citata).

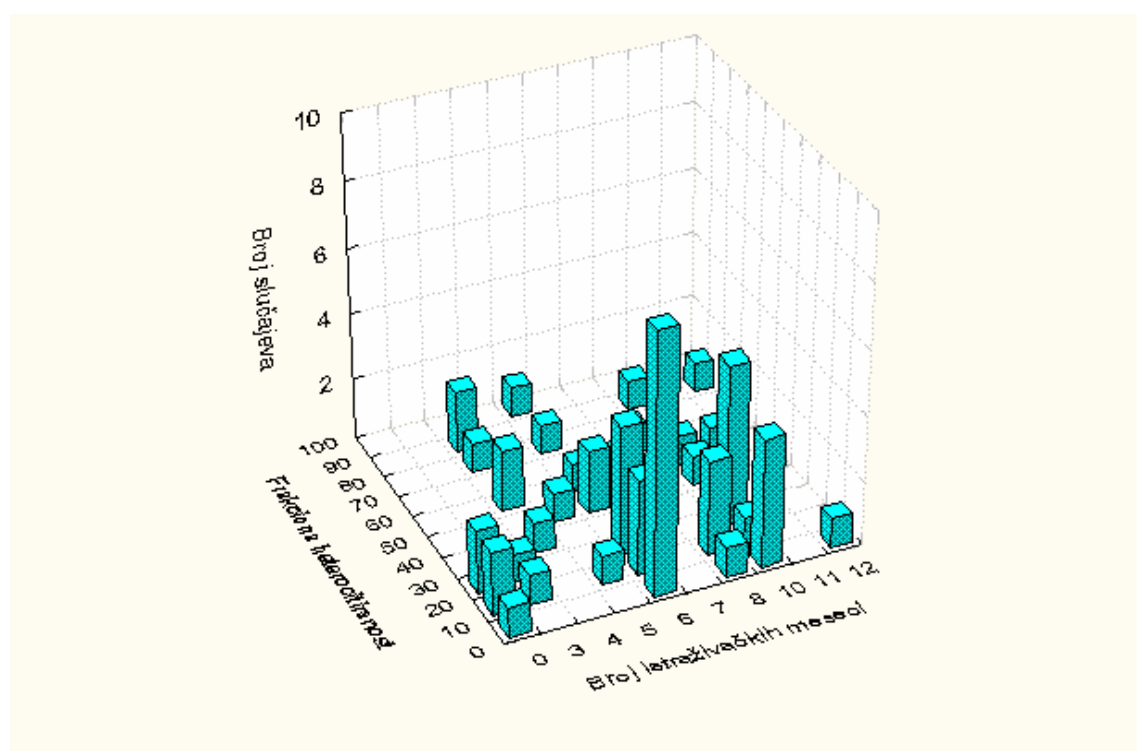
Prema EINUS-u osam rukovodilaca nema ni objavljenih radova. Za njih se mora zaključiti da nema dokaza da se uopšte bave naučnim radom. Kako je malo verovatno da su sve svoje radove publikovali upravo u godini raspisivanja konkursa (2001) koja EINUS-om nije obuhvaćena, postavlja se pitanje na koji način su demonstrirali svoju produkciju na jednom konkursu na kome se odlučivalo na osnovu produktivnosti. Pošto je reč o nacionalnom konkursu, za očekivati je da je zahtevana vrhunska ili bar izrazita naučna produktivnost. Takođe se postavlja pitanje kako će rukovodioci takvog statusa ostvariti svoju edukativnu funkciju koja se od njih očekuje, s obzirom na to da je na konkursu izrazita prednost data istraživačima-početnicima.

Među rukovodiocima niskog naučnog statusa znatan je broj onih koji potiču s nedruštvenih fakulteta, odnosno instituta. Skromna sredstva izdvojena za društvene nauke (njihov relativni obim predstavlja zaseban problem o kome se ovde ne raspravlja) na koja računaju istraživači iz tih oblasti dodatno su na taj način umanjena. Kandidati o kojima je reč konkurisali su s projektima koji odista pripadaju društvenim naukama, pa je njihovo finansiranje iz sredstva namenjenih društvenim naukama legitimno, a njihovo nadmetanje s kolegama kojima su društvene nauke rezidencijalno polje delovanja, i legitimno, i poželjno. Međutim, da bi im sredstva bila odobrena ti autori bi morali ipak da ispune uslove koji se tiču kompetentnosti, i to kompetentnosti demonstrirane citiranim radovima upravo u domenu društvenih nauka, u oblasti u kojoj i konkurišu.

Tabela 2. Naučni učinak rukovodilaca - dobinika na konkursu izražen percentilnim rangom u okviru svoje ustanove		
rang (percentili)	frakciona produktivnost (f)	frakciona heterocitiranost (f)
0-10	9	15
10-20	10	11
20-30	7	12
30-40	12	1
40-50	3	4
50-60	5	6
60-70	3	1
70-80	1	2
80-90	5	4
90-100	2	1

Prema Obrazloženju MNTR, obim podrške, odnosno broj istraživačkih meseci, određen je kao neka funkcija kompetentnosti istraživača. Međutim, kada se taj broj uporedi s pokazateljima realne kompetentnosti rukovodilaca otkrivaju se brojne pogreške i neke apsurdne odluke. Nekim rukovodiocima najnižeg učinka dodeljen je maksimalni ili submaksimalni broj (12, odnosno 10) istraživačkih meseci. Uzgred, to u oblasti društvenih nauka, prema Obrazloženju, ne bi uopšte smelo da bude moguće. Istovremeno, najvećem broju onih koji imaju vrhunski učinak dodeljeno je upola manje, šest meseci (dijagram 1). U toj grupi je i dvoje autora s najvećim SSCI učinkom u uzorku (16, odnosno 10 citata). Takav učinak se mora smatrati dokazom naučnog doprinosa ostvarenog na međunarodnom planu.

Dijagram 1. Broj dodeljenih istraživačkih meseci u odnosu na frakcionu heterocitiranost rukovodilaca, izraženu rangom u okviru ustanove iz koje potiču (percentili)

(4) Konkursni uslovi i rezultati ostavili su bez podrške veliki broj kompetentnih i plodnih istraživača u državnim akademskim institucijama, uglavnom na fakultetima.

Istraživači koji na konkursu nisu učestvovali ili su odbijeni (što analitičarima nije poznato) statistički se značajno razlikuju od konkursnih dobitnika samo prema (manjem) broju objavljenih radova, ali ne i s obzirom na bilo koji pokazatelj citiranosti, dakle kvaliteta učinka (tabela 3). Konkurs kojim nisu privučeni i na kome nisu odabrani bolji istraživači mora se smatrati neuspešnim.

Tabela 3. Značajnost razlika između istraživača - dobitnika na konkursu (N₁=921) i preostalih (neučesnika i odbijenih; N₂=1248)							
	M₁	M₂	SD₁	SD₂	t-test	df	p
Frakciona produktivnost	3.42	2.60	4.43	3.60	-4.73	2167	.00
Frakciona heterocitiranost	6.25	6.21	16.14	15.4	-.060	2167	.95
M=aritmetička sredina; SD=standardna devijacija; df=stepeni slobode; p=nivo značajnosti							

Među onima koji nisu učestvovali ili su odbijeni a potiču s univerziteta, može se registrovati veliki broj autora koji imaju visok učinak, a ostali su bez podrške. Samo broj asistenata s bar jednim objavljenim radom i istovremeno bar jednim heterocitatom, što se u našim prilikama mora smatrati demonstriranim sposobnošću za istraživački rad, a nisu među dobitnicima, veći je od 50. Državni konkurs koji na državnom univerzitetu ostavlja bez podrške mlade autore dokazanog učinka, da bi izrazitu prednost dao stipendistima MNTR (kojima je broj odobrenih meseci garantovan samo zato što imaju prosek na studijama veći od 8.00) mora se smatrati čudnim. S obzirom na zavisnost kvaliteta visokoškolske nastave od istraživačkog delovanja, nastavak takve prakse odlučivanja mogao bi da ugrozi profesionalni razvoj osoblja, pa tako i kvalitet nastave na univerzitetu.

(5) Sredstva su većim delom dodeljena samostalnim institutima umesto fakultetima, što je, uzimajući u obzir njihov aktuelni učinak, sa stanovišta ulaganja neracionalno, a sa stanovišta razvoja nauke štetno.

Ukupan iznos sredstava odobren institutima kao nosiocima za petinu je veći od sume dodeljene fakultetima (tabela 4). Pošto ih je manje, istraživači sa samostalnih instituta dobili su tako za svoj rad na projektima u proseku više nego dvostruko veću sumu novca od svojih kolega s fakulteta. Za očekivati je da se u krajnjem ishodu ta razlika poveća, s obzirom na to da su instituti kao nosioci angažovali neuporedivo više stipendista i spoljnih saradnika, uključujući i one s fakulteta (preko stotinu), i da postoji mehanizam da se deo sredstava namenjen njihovim primanjima prelije na račune instituta kao nosilaca istraživanja.

Sa stanovišta efektivnosti državnog ulaganja u istraživačke rezultate, institutska istraživanja u domenu društvenih nauka su u našim uslovima neracionalna. Za to postoji više dokaza. Ako se efektivnost ulaganja, odnosno očekivana dobit izrazi cenom citata u dinarima, što se u scijentometriji čini ("dolars per citation criterion"), pokazuje se da je ona dvostruko manja na institutima nego na fakultetima (tabela 4).

Tabela 4. Očekivna efektivnost ulaganja u projekte istraživača koji potiču s fakulteta i sa samostalnih instituta

	fakulteti		instituti	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
broj konkursnih dobitnika*	599		289	
dodeljeno meseci	3436	5.74	2498	8,6
dodeljeno dinara bruto	52227074	87190	48695111	168495
dodeljeno dinara za režiju	5966313	9960	20272956	70149
dodeljeno dinara ukupno **	58193387	97150.9	68968067	238643.8
produktivnost	1864.35	3.11	1232.13	4.26
heterocitiranost	3656.68	6.10	1979.68	6.85
dinara po citatu		15914.27		34837.99

*bez dobitnika kojima nisu dodeljeni istraživačkim meseci; ** bez materijalnih troškova; produktivnost=broj članaka (ne računajući prikaze i slične manje vredne radove); heterocitiranost=broj citata ostvarenih izvan ustanove; oba pokazatelja učinka izražena su frakciono tj. računajući procentualni udeo autora u višeautorskim radovima i citatima i obuhvataju učinak u zemlji (SocioFakt) i u inostranstvu (SSCI)

Sličan nalaz dobija se generalnim poređenjem učinka beogradskih fakulteta i instituta iz oblasti društvenih nauka (tabela 5). Takvo poređenje je umesnije, pošto su svi instituti smešteni u Beogradu, pa tako sa svojim kolegama s BU dele približno iste uslove objavljivanja i podjednake šanse da budu citirani. Rezultati pokazuju da institutski istraživači objavljuju u proseku više radova, ali im je heterocitiranost značajno niža. Njihova veća produktivnost u našim prilikama malo znači, jer se može pripisati povoljnijim uslovima za objavljivanje. Nemali broj domaćih časopisa s liste MNTR, na kojima je analiza i izvedena, predstavljaju zapravo liberalno recenzirane institutske zbornike. Takvih “fakultetskih” časopisa je znatno manje. Relativni citatni impakt (RCI), tj. broj citata po objavljenom radu, dvostruko je niži u istraživača koji potiču s instituta. Očigledno je da s instituta dolaze manje kvalitetni, odnosno manje korisni radovi.

Tabela 5. Učinak samostalnih instituta i fakulteta Beogradskog univerziteta

	fakulteti		instituti	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
produktivnost	2931.1	4.9	2197.5	7.9
heterocitiranost	7375.7	11.8	2870.8	10.1
RCI		2.41		1.28

produktivnost=broj članaka (ne računajući prikaze i slične manje vredne radove); citiranost=broj citata uključujući autocitate; heterocitiranost=broj citata ostvarenih izvan ustanove; RCI=relativni citatni impakt; svi pokazatelji izraženi su frakciono tj. računajući procentualni udeo autora u višeautorskim radovima i citatima i obuhvataju učinak u zemlji (SocioFakt) i u inostranstvu (SSCI)

Manjkavost ovog nalaza je u tome da je dobijen poređenjem instituta s BU u celini, a disciplinarna struktura univerziteta je drukčija (raznovrsnija). Zato se tačniji uvid u razlike ta dva vida organizovanja postiže ako se poređenje instituta izvrši samo u odnosu na srodne fakultete/katedre. Kada se to učini, a poređenje ograniči na uzorak konkursnih dobitnika, dobijaju se rezultati koji pokazuju da je razlika u korist fakulteta još izrazitija (tabela 6). Za jedan heterocitat potrebno je na institutima uložiti skoro petostruko veća sredstva nego na fakultetima. Tako

velikoj razlici svakako je doprineo i neki vid prethodne («prirodne») ili konkursne selekcije onih kandidata koji potiču s fakulteta, kao i okolnost da su instituti bili ohrabreni (i prinuđeni) da na konkurs prijave neafirmisane i novoprimitljene istraživače.

Tabela 6. Očekivana efektivnost ulaganja u istraživački rad na samostalnim institutima iz uže oblasti društvenih nauka i srodnim fakultetima/katedrama Univerziteta u Beogradu

	fakulteti		instituti	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
broj konkursnih dobitnika*	119		280	
dodeljeno meseci	726	6.1	2439	8.7
dodeljeno dinara bruto	10843976	91125.8	47501199	169647.1
dodeljeno dinara za režiju	1204922	10125.4	19775477	70626.7
dodeljeno dinara ukupno **	12048898	101251.2	67276676	240273.8
produktivnost	455.61	3.82	1218.88	4.35
heterocitiranost	1698.01	14.27	1967.59	7.03
RCI		3.74		1.62
dinara po heterocitatu		7095.89		34192.43

* bez dobitnika kojima nisu dodeljeni istraživačkim meseci; ** bez materijalnih troškova; produktivnost=broj članaka (ne računajući prikaze i slične manje vredne radove); heterocitiranost=broj citata ostvarenih izvan ustanove; RCI=relativni citatni impakt; svi pokazatelji izraženi su frakciono tj. računajući procentualni udeo autora u višeautorskim radovima i citatima i obuhvataju učinak u zemlji (SocioFakt) i u inostranstvu (SSCI)

Međutim, kada se uzorak istraživača s BU proširi na sve aktivne istraživače nezavisno od toga da li su učestvovali na konkursu dobija se rezultat (RCI) koji potvrđuje početni nalaz da istraživači s fakulteta imaju generalno znatno kvalitetniju produkciju i da je očekivana društvena korist od ulaganja u institute bar dvostruko manja (tabela 7).

Tabela 7. Zbirni učinak istraživača - dobitnika na konkursu koji potiču sa samostalnih instituta u odnosu na učinak aktivnih istraživača sa srodnih fakulteta/katedara Univerziteta u Beogradu

	fakulteti		instituti	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
broj istraživača	524		289	
produktivnost	1697.53	3.24	1232.13	4.26
heterocitiranost	5833.29	11.13	1979.68	6.85
RCI		3.43		1.61

produktivnost=broj članaka (ne računajući prikaze i slične manje vredne radove); heterocitiranost=broj citata ostvarenih izvan ustanove; RCI=relativni citatni impakt; svi pokazatelji izraženi su frakciono tj. računajući procentualni udeo autora u višeautorskim radovima i citatima i obuhvataju učinak u zemlji (SocioFakt) i u inostranstvu (SSCI)

Mora se, prema tome, zaključiti da je MNTR svojim odlukama o raspodeli sredstava neumesno favorizovalo institute, umesto da konkurs iskoristi kao mehanizam za otvaranje procesa njihove transformacije, koji bi jednako mogao (i morao) da unapredi i institute i univerzitet.

(6) Raspodela sredstva po univerzitetima odudara od njihovog pojedinačnog naučnog učinka, što je sa stanovišta ulaganja neracionalno, a s društvenog stanovišta opasno.

Obim podrške pojedinim univerzitetima, tj. njihovim fakultetima kao nosiocima, odnosno istraživačima kao zaposlenima na pojedinim univerzitetima, u nesaglasnosti je s njihovim minulim naučnim učinkom (tabela 8).

<i>Tabela 8. Učešće univerziteta u raspodeli sredstava u odnosu na njihov naučni doprinos/učinak</i>							
univerzitet	potencijalnih kandidata	dobitnika	proporcija dobitnika	učesće prema nosiocu	učesće prema istraživaču	učesće u produktivnosti	učesće u citiranosti
Beograd	449	307	.68	60.25	51.2	52.3	76.8
Novi Sad	263	127	.48	15.42	21.2	24.9	14.1
Niš	196	108	.55	19.16	18.0	15.1	3.1
Kragujevac	150	52	.35	5.17	8.7	7.6	6.0
ukupno	1058	599	.57	100.0	100.0	100.0	100.0

potencijalnih kandidata = broj nastavnika i saradnika na društveno-naučnim fakultetima/katedrama prema poslednjem izdanju Pregleda predavanja; dobitnika = broj istraživača - dobitnika na konkursu prema nosiocu projekta; proporcija dobitnika = udeo dobitnika u broju potencijalnih kandidata; učesće prema nosiocu = udeo (%) fakulteta kao nosilaca u ukupnom broju dobitnika; učesće prema istraživaču = udeo (%) istraživača kao učesnika u ukupnom broju dobitnika; učesće u produktivnosti = udeo (%) u ukupnoj produkciji članaka (bez prikaza i sličnih manje vrednih radova); učesće u citiranosti = udeo (%) u ukupnoj produkciji heterocitata

Ako se raspodela posmatra prema afilijaciji (radnom mestu) istraživača uočava se da je zastupljenost autora s Univerziteta u Beogradu niža nego što oni svojim (vrlo visokim) citatnim doprinosom zaslužuju. Međutim, iz dalje analize vidi se da je to prividno. Naime, istraživači s beogradskih fakulteta uzeli su učesća na institutskim projektima u znatno većem broju nego ostali. Takođe, u tabeli nisu iskazani materijalni troškovi, a oni su odobreni samo nekim beogradskim fakultetima, niti su iskazana sredstva dodeljena za režiju onim istraživačima kojima nisu odobrena lična primanja, a takvi uglavnom potiču s Univerziteta u Beogradu.

Ako se, pak, valjanost raspodele posmatra sa stanovišta produktivnosti autora, dakle prihvatajući (sporni) kriterijum koji je na konkursu i primenjen, uočljivo je da su ostali prikraćeni novosadski autori i, još u većoj meri, novosadski fakulteti, odnosno katedre. Univerzitet u Novom Sadu ima, uz kragujevački koji je u tom pogledu još u nepovoljnijem položaju, i najveći broj potencijalnih istraživača koji su ostali bez podrške. (Valja upozoriti da je taj nalaz nepoznate pouzdanosti, zbog neažurnosti javne evidencije o nastavničkom osoblju na našim univerzitetima.)

U svim varijantama "profitirali" su fakulteti i autori Univerziteta u Nišu. Njihovo favorizovanje je očigledno kada se naučni doprinos vrednuje onako kao bi i trebalo, na osnovu citatnog doprinosa. Razlozi za to nisu u eventualnoj pristrasnosti citiranosti kao merila. U SocioFakt-u, odnosno EINUS-u, referiše se sedam časopisa iz Niša, koliko ih je i iz Novog Sada. Razlika u citatnom doprinosu ta dva univerziteta u međunarodnim (SSCI) časopisima, koji u tom pogledu ne mogu biti pristrasni, još je veća i iznosi 1:26. Dakle, veoma je malo verovatno da je skoro podjednaka uspešnost ta dva univerziteta na konkursu MNTR izraz izjednačenosti kvaliteta ponuđenih projekata.